

Mit tanulhatunk Magyarországról a legfrissebb tudományos cikkekből, elemző tanulmányokból? - Hazai Horizont -Top 10 '26 január-február

Szepesi Balázs, Gulyás Luca – 2026. április

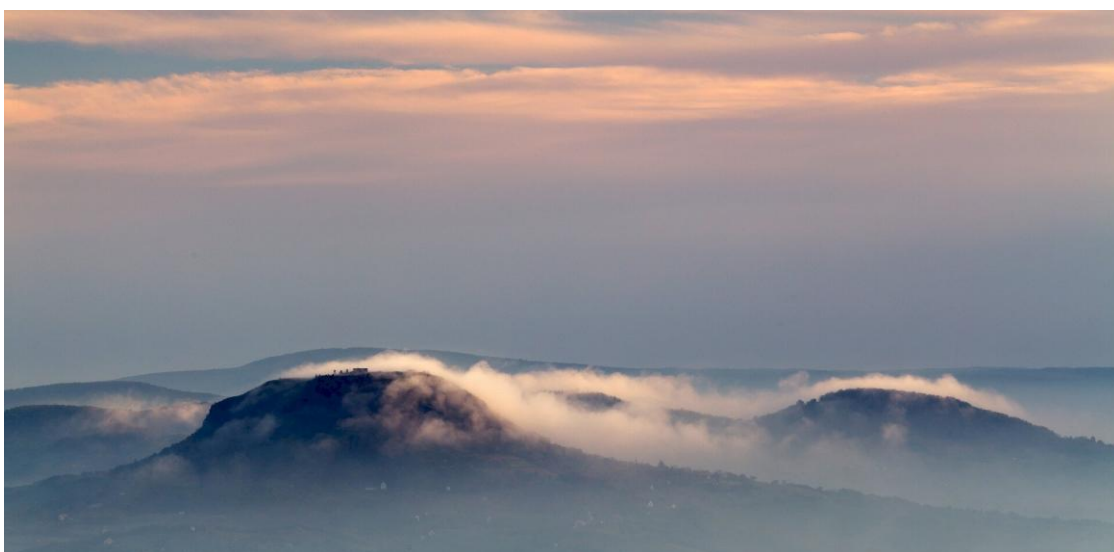
Írásunk azt a tíz 2026. januárjában és februárjában megjelent tudományos vagy elemző írást tekinti át, amelyik megítélésünk szerint leginkább hozzájárult Magyarország mélyebb megismeréséhez.

A Hazai Horizont projekt 27 tudományos cikket, elemzői jelentést gyűjtött össze 2026 első két hónapjában, ebből válogattuk ki azt a tizet, amelyek módszertani alaposságuk, eredményeik vagy témájuk alapján a legérdekesebbek lehetnek a vájtfülű szakmai körökön kívül is.

[A Hazai Horizont indító cikkét és márciusi átfogó elemzését itt találod.](#)

A tíz írás mindegyike tudományos folyóiratokban jelent meg. Négy tanulmány foglalkozik a periférikus, szegény környékek kihívásaival. Két-két cikkben elemzi a civil szféra működését, a háború következményeit, a megtakarításaikat kezelők viselkedését. Az elemzések fókuszában megjelennek egészségügyi hátrányban élők munkaerőpiaci lehetőségei, a térségek közötti fejlettségi különbségek történeti alakulása, az energiapolitika és a sikeres vállalkozások stratégiája.

Első – 2026 márciusi – toplistánkon egyaránt találunk komoly adatelemzésre, mélyinterjú kutatásra és dokumentumelemzésre épülő munkákat. Ha ez a tíz tanulmány a csepp, amiben 2026 elejének háborgó tengerét keressük, a szegénység, a bizonytalanság, a kitörési lehetőségek hiánya tűnik szembe. Ez ugyanúgy lehet a véletlen, a korhangulat vagy a tudósok és elemzők kritikus személetének eredménye.

Csobánc vára – forrás bfnp.hu

A Hazai Horizont projekt a magyar társadalomtudományos folyóiratok, a rangos kutatóintézetek, egyetemek, elemző műhelyek és kutatók empirikus munkáit összegzi.

Célunk az, hogy a tudományon, szakértői körökön kívüli érdeklődő laikusok számára fontos tudásfalatokat készítsünk, az áttekintett elemző, kutatómunkák fő empirikus eredményeit ragadjuk meg. Azt emeljük ki az írásokból, ami ebből a szempontból fontos. Akit az elemzések módszertani, elméleti alapjai, tudományos következtetései érdekelnek azok nyissák meg és böngésszék át az eredeti szöveget.

Azokat a cikkeket, elemzéseket vizsgáljuk, amelyek saját adatfelvétellel, terepmunkára épülnek vagy már meglévő információkat elemeznek. Minden olyan elemzést szeretnénk bevonni a munkánkba, amelyik megbízható módszertannal tár fel eddig nem ismert társadalmi, gazdasági összefüggéseket vagy mélyítési tudásunkat már ismert jelenségekről.

Bármilyen ötletet, javaslatot szívesen veszünk a szerkesztoseg@osszkep.hu címre.

Lássuk a listát! A tömör táblázatos összefoglaló után következnek az egyes tanulmányok eredményeinek picit bővebb bemutatói.

Cím	Összefoglaló	Hivatkozás
Egyházak szerepe a szociális ellátásban	A tanulmány szerint az egyházi szociális szolgáltatók a vidéki térségekben kulcsszerepet töltenek be az ellátásban és közösség-szervezésben, ugyanakkor működésük erősen függ az állami finanszírozástól. A programok feltételeik révén nemcsak segítséget nyújtanak, hanem a helyi társadalmi viszonyokat és normákat is alakítják.	Bródy Luca Sára, Velkey Gábor Dániel. (2026) Governing through care: faith-based social service provision in rural Hungary . Territory, Politics, Governance
Magyar civilek a globális fejlesztés-politikában	A világ szegény országait támogató magyar szervezeteket vizsgálja a tanulmány. A nagy egyházi szervezetek és a Vöröskereszt a meghatározóak, a fejlesztések elsősorban Kárpátaljára és a Vajdaságra fókuszálnak, a globális tevékenységek súlypontja Afrika. A többi civil szervezet kicsi, kapcsolódásuk a hazai célokhoz és forrásokhoz eseti, projekt alapon szerveződik.	Buda Gergely, Czina Veronika, Sass Magdolna. (2026). Néhány óriás és sok kicsi törpe. Magyar civil szervezetek a globális Délen: a kutatás szerepe az eredményesség növelésében . Külügyi Szemle, 2025/4.
Nehezített pályán - A fogyatékos munkaeerőpiaci hatásai	A magyar lakosság 37%-nak életét nehezíti meg egészségi korlátozottsága, számukra a munkavállalás esélye csak harmad akkora, mint az egészségesek esetében. A tanulmány a 2022-es népszámlálás adatai alapján mutatja be, hogyan hatnak a foglalkoztatottságra a különböző egészségügyi problémák.	Gárdos Éva Beáta, Földvári Mónika, Koncz Imola, Mónus Gergely (2026). Foglalkoztatottság az egészségi ok miatt korlátozott magyarországi lakosság körében . Statisztikai Szemle, 104. (1)

Keveset változott 100 év alatt a magyar kistérségek fejlettségi térképe	<p>A tanulmány szerint Magyarország térszerkezete meglepően keveset változott 1910 óta. Annál fejlettebb egy térség, minél közelebb van Bécshez, Budapesthez, minél inkább nyugatra fekszik. A bő 100 év alatt sikeresen lépett előre Dabas, Pannonhalma, Zalaegerszeg és Siófok, nagy vesztesek Putnok és Ózd környéke.</p>	<p>Győri Róbert, Mikle György. (2026) Changing and continuous patterns of regional development disparities in Hungary, 1910–2022. Regional Statistics, Vol. 16. No. 1.</p>
Közép-Kelet Európa energiapolitikai válaszai a háborúra	<p>A tanulmány azt vizsgálja, hogyan reagált a közép- és kelet-európai országok energiapolitikája az orosz–ukrán háborúra. Magyarország fenntartotta korábbi, orosz energiára és nukleáris kapacitásra épülő stratégiáját. A szomszédos országok csökkentették az orosz függést (Litvánia), vagy beszállítót váltottak (Lengyelország, Bulgária, Csehország).</p>	<p>John Szabo, Csaba Weiner & András Deák. (2026) Split between accelerationists, pivoters, and the unwavering: CEE energy policy responses to Russia’s 2022 invasion. Post-Communist Economies</p>
Az iskolai szegregáció lélektana	<p>A tanulmány a résztvevők nézőpontjából mutatja be, miért és hogyan keresnek a szegény településeken élő nem roma családok máshol iskolát gyerekeiknek, hogyan is működik az iskolai szegregáció folyamata.</p>	<p>Lőrincz Borbála (2025). „Itt csak cigány iskola lesz” – Szegregálódó közoktatás és társadalmi dezintegráció egy magyarországi községben Educatio 34 (3)</p>
Hogyan reagálnak a befektetők a háborús hírekre?	<p>A Magyarországgal kapcsolatos geopolitikai, különösen háborús hírek a pénz- és tőkepiacokra kettős hatással vannak: rövid távon a biztonságkeresés, hosszabb távon a kockázatok átrendeződéséhez való alkalmazkodás jellemzi a piac reakcióját</p>	<p>Nagy Attila Zoltán, Steiner Beatrix (2026) A geopolitikai hírek és hangvételük hatása a magyar tőke- és pénzpiacra. Statisztikai Szemle, 104. (2)</p>
A készpénz, mint biztonsági tartalék	<p>A fókuszcsoportos felmérésekre épülő kutatás szerint a lakosság a készpénzt főként biztonsági célra használja, ebben fontos szerepet játszik a kontroll igénye és a pénzügyi intézményekkel szembeni bizalmatlanság.</p>	<p>Ritzl Ildikó, Száraz Anikó, Bódi-Schubert Anikó. (2026) Megtakarítási reflexiók és döntések analízise a hazai lakosság körében végzett fókuszcsoportos interjúk alapján. Statisztikai Szemle 104. (1)</p>
A sikeres vállalkozások kulcsképeségei és fejlődésük korlátai	<p>27 sikeres vállalkozás vizsgálata alapján Az alkalmazkodás mellett a kezdeményezőképeség a vállalkozói siker kulcseleme. A sikeres működés nem jelent automatikusan növekedést. A léptékváltáshoz szükséges tőke jelentős, a cégek vezetőit lefoglalja, a technológiai korszerűség és a piaci pozíciók megtartása.</p>	<p>Szepesi Balázs, Hortoványi Lilla, Pogácsás Péter (2026). Stratégiai alkalmazkodás és technológiai kiválóság a magyar B2B-gyártásban. Magyar Tudomány 187/2 (2026), 251–262</p>
Menni vagy nem menni? - A helyben maradás logikája a szegény térségekben	<p>Sokan tudatosan nem költöznek el a szegény vidéki térségekből, mert fontosabbak számukra a helyi kapcsolatok és a biztonságérzet, mint a máshol kínáló jobb megélhetés ígérete. A mobilitást nemcsak gazdasági okok, hanem társadalmi minták és kötődések is alakítják.</p>	<p>Zsinka Flóra, Berger Viktor. (2025). Térbeli habitus és a(z) (im)mobilitás narratívái a vidéki periférián. Szociológiai Szemle, 36(1), 1-28.</p>

Egyházak szerepe a szociális ellátásban

A tanulmány azt vizsgálja, hogyan működnek az egyházi alapú szociális szolgáltatások a vidéki Magyarországon, különösen olyan térségekben, ahol az állami ellátás hiányos. Az eredmények szerint ezek a szervezetek kulcsszerepet töltenek be a mindennapi ellátásban, gyakran személyes kapcsolatokon keresztül működnek, és nemcsak szolgáltatást nyújtanak, hanem közösséget is szerveznek. Ugyanakkor működésük erősen függ az állami finanszírozástól, és a segítség sokszor feltételekhez kötött, ami a helyi hatalmi viszonyokat is tükrözi. A gondoskodás nem pusztán támogatásként jelenik meg, hanem a viselkedés formálásának eszközeként is, így a szociális ellátás egyszerre jelent segítséget és társadalmi kontrollt.

Bródy Luca Sára, Velkey Gábor Dániel. (2026) [Governing through care: faith-based social service provision in rural Hungary](#). Territory, Politics, Governance

Magyar civilek a globális fejlesztéspolitikában

A tanulmány a globális szegénység csökkentésén dolgozó magyar civil szervezeteket vizsgálja. A kutatásban 16, a területen működő magyar civil szervezet, az érintett hazai NGO-k 70-80 százaléka vett részt. A területen a nagy egyházi szervezetek és a Vöröskereszt a meghatározóak, a fejlesztések elsősorban Kárpátaljára és a Vajdaságra fókuszálnak. A globális tevékenységek súlypontja Afrika. A fejlesztéspolitikába bekapcsolódó magyar civil szervezetek kicsik, kapcsolódásuk a hazai célokhoz és forrásokhoz elsősorban eseti, projekt alapon szerveződik.

Buda Gergely, Czina Veronika, Sass Magdolna. (2026). [Néhány óriás és sok kicsi törpe. Magyar civil szervezetek a globális Délen: a kutatás szerepe az eredményesség növelésében](#). Külügyi Szemle, 2025/4.

Nehezített pályán - A fogyatékoság munkaerőpiaci hatásai

A tanulmány a 2022-es népszámlálás adatai alapján mutatja be, hogy a foglalkoztatottság és az egészségügyi korlát összefüggéseit. A magyar lakosság 37%-nak életét nehezíti meg egészségi korlátozottsága.

Az eredmények szerint a súlyos korlátozottság erősen csökkenti a munkavállalás esélyét: az önellátásban és a járásban korlátozottak körében háromszor kisebb a foglalkoztatottság esélye, mint a nem korlátozottakénak. Az egészségi korlátozottság erősen életkorfüggő: 58 éves korig a súlyosan érintettek aránya 10% alatt marad, míg a 70-es éveik elején már meghaladja a 20%-ot. A tanulmány arra is rámutat, hogy egyes egészségi problémák, például a vakság és a siketség nem járnak együtt alacsonyabb foglalkoztatottsággal.

Gárdos Éva Beáta, Földvári Mónika, Koncz Imola, Mónus Gergely (2026).

[Foglalkoztatottság az egészségi ok miatt korlátozott magyarországi lakosság körében](#). Statisztikai Szemle, 104. (1)

Keveset változott 100 év alatt a magyar kistérségek fejlettségi térképe

A tanulmány szerint Magyarország térszerkezete meglepően keveset változott 1910 óta. A népszámlálási adatok alapján besorolva az ország 174 járását azt találjuk, annál fejlettebb egy térség, minél közelebb van Bécshez, Budapesthez, minél inkább nyugatra fekszik. Ugyancsak 100 éve erős az a hatás, hogy egy járás fejlettsége hasonló a szomszédjaihoz.

A mintázatok stabilitása mellett vannak térségek, amelyek pozíciója sokat változott. Például Dabas, Pannonhalma, Zalaegerszeg és Siófok környéke több mint 100 helyet lépett előre a fejlettségi rangsorban, Putnok és Ózd pedig több mint 100 hellyel csúszott hátrébb.

Győri Róbert, Mikle György. (2026) [Changing and continuous patterns of regional development disparities in Hungary, 1910–2022](#). Regional Statistics, Vol. 16. No. 1. 2026: 132–155

Közép-Kelet-Európa energiapolitikai válaszai a háborúra

A tanulmány azt vizsgálja, hogyan reagált a közép-kelet-európai országok energiapolitikájára az orosz–ukrán háborúra. A módszertan kvalitatív összehasonlító elemzésre és szakpolitikai dokumentumok vizsgálatára épül. Hazánkra koncentrálva, az eredmények azt mutatják, hogy a politika inkább a folytonosság irányába mozdult: a korábbi energiastratégia alapjai – különösen az orosz beszerzési orientáció és a nukleáris fókusz – nagyrészt fennmaradtak. Magyarország nem hajtott végre radikális irányváltást, inkább rövid távú alkalmazkodással reagált (pl. korlátozott beszerzési diverzifikáció).

A régióon belül jól elkülönülő stratégiák jelennek meg Magyarország és Szlovákia inkább stabilizálni próbálta meglévő kapcsolatait. Egyesek – például Ausztria és Litvánia – gyorsan csökkentették az orosz energiafüggőséget és felgyorsították az energiamix átalakítását, míg mások inkább beszállítót váltottak (Bulgária, Csehország és Lengyelország), de megtartották a földgáz átmeneti szerepét.

John Szabo, Csaba Weiner & András Deák. (2026) [Split between accelerationists, pivoters, and the unwavering: CEE energy policy responses to Russia’s 2022 invasion](#). Post-Communist Economies

Az iskolai szegregáció lélektana

A tanulmány egy konkrét, részben romák lakta falu iskolájának példáján keresztül mutatja be hogyan működik a szegregáció, hogyan és miért irtják át a nem romák gyerekeit más intézményekbe. A kutatás kvalitatív módszereken, egyetlen iskola megfigyelésén alapul. Az elemzés bemutatja, hogy a helyi iskolai viszonyaitól tartó szülők félnek a helyi iskola kínálta biztonságtól, keveslik az ott elérhető teljesítményt, általános vélekedéssé válik, hogy az iskola rosszul működik. Emiatt fokozatosan más települések iskoláiba íratják gyermekeiket, ami az adott intézményben önmagát erősítő szegregációs folyamathoz vezet.

Lőrincz Borbála (2025). [„Itt csak cigány iskola lesz” – Szegregálódó közoktatás és társadalmi dezintegráció egy magyarországi községben](#) *Educatio* 34 (3), pp. 431–440 (2025)

Hogyan reagálnak a befektetők a háborús hírekre?

A tanulmány azt vizsgálja, hogyan hatnak a Magyarországgal kapcsolatos geopolitikai, különösen háborús hírek a pénz- és tőkepiacokra. A 2014 és 2025 között, több mint kétmillió hírt elemző kutatás szerint a hatás kettős: rövid távon biztonságkeresés, hosszabb távon a kockázatok átrendeződéséhez való alkalmazkodás jellemzi a befektetői reakciókat.

A piac gyorsabban és erőteljesebben reagál a negatív hírekre, mint a pozitív, stabilizálóakra. A negatív hírek hatására rövid távon a befektetők a biztonságosabb állampapírok felé fordulnak, ami növeli a keresletet és csökkenti a hozamokat, miközben a forintból devizába áramlik a tőke, így gyengül az árfolyam. Ha azonban a negatív hangulat tartóssá válik, nő az országgal kapcsolatos kockázat: a befektetők magasabb hozamot várnak el, ezért az állampapírok hozama emelkedik, a piac bizonytalanabbá válik, és a forint tartósabban gyengébb szinten marad.

Nagy Attila Zoltán, Steiner Beatrix (2026) [A geopolitikai hírek és hangvételük hatása a magyar tőke- és pénzpiacra](#). *Statisztikai Szemle*, 104. (2)

A készpénz, mint biztonsági tartalék

A tanulmány azt vizsgálja, miért tartják sokan készpénzben a megtakarításuk jelentős részét. A kutatás hat városban szervezett fókuszcsoporthoz interjúkkal vizsgálja, hogyan döntenek pénzügyi kérdésekben az emberek, milyen szokásokat alakítanak ki. Az eredmények szerint a legtöbben teljesen külön kezelik a biztonsági tartalékot, a megtakarítást és a befektetést. A készpénz elsősorban az elsőhöz kapcsolódik, az azonnali hozzáférés és a kontroll érzetét adja. A döntések mögött a pénzügyi intézményekkel szembeni bizalmatlanság is meghatározó szerepet játszik.

Ritzl Ildikó, Száraz Anikó, Bódi-Schubert Anikó. (2026) [Megtakarítási reflexiók és döntések analízise a hazai lakosság körében végzett fókuszcsoporthoz interjúk alapján.](#) Statisztikai Szemle 104. (1)

A sikeres vállalkozások kulcsképeségei és fejlődésük korlátai

A tanulmány 14 egyedi gépgyártó és 13 saját márkás terméket előállító vállalattal készített interjú alapján elemzi, milyen működés, milyen stratégia teszi sikeressé a vállalkozásokat Magyarországon. Az alkalmazkodás mellett a kezdeményezőképeség megteremtése fontos - mindez akkor működik, amikor a vállalkozások a változásokat korai jelekből felismerik, a többiekénél gyorsabban tudnak tanulni, megoldást találni, illetve felkészültek erőforrásaik rugalmas átcsoportosítására.

A sikeres működés nem jelent automatikusan növekedést, a továbblépést két tényező nehezíti. Egyrészt a léptékváltáshoz szükséges tőke jelentős. Másrészt a cégek innovatív és menedzsment kapacitásait nagyrészt lefoglalja, hogy sikeresen fenntartsák technológiai korszerűségüket, megőrizték pozícióikat a nagyobb szereplők mellett a folyamatosan változó piacon.

(Szepesi Balázs, Hortoványi Lilla, Pogácsás Péter (2026). [Stratégiai alkalmazkodás és technológiai kiválóság a magyar B2B-gyártásban.](#) Magyar Tudomány 187/2 (2026), 251–262)

Menni vagy nem menni? - A helyben maradás logikája a szegény térségekben

A tanulmány azt vizsgálja, miért maradnak otthon sokan a szegény vidéki térségekben, miközben mások elvándorolnak. A szerzők egy dél-Baranya megyei aprófalvas, a szerzők által a konkrét településneveket lefedve Háromszögnek keresztelt térségben készített mélyinterjúk alapján végezték a kutatást. Az eredmények szerint a helyben maradás gyakran nem kényszer, hanem tudatos stratégia: a helyi kapcsolatok és megélhetési lehetőségek sokszor nagyobb biztonságot adnak, mint a nagyobb jövedelemmel kecsegtető de ismeretlen alternatívák. A kutatás rámutat, hogy a költözési kedvet nemcsak gazdasági, hanem társadalmi tényezők is erősen befolyásolják. Komoly otthon tartó erők például a családi kötődések, a helyi kapcsolati háló, valamint az a megszokott mozgástér, amelyen belül a mindennapi élet szerveződik.

Zsinka Flóra, Berger Viktor. (2025). [Térbeli habitus és a\(z\) \(im\)mobilitás narratívái a vidéki periferián.](#) Szociológiai Szemle, 36(1), 1-28.